

Byla C-492/22 PPU**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2022 m. liepos 22 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:*Rechtbank Amsterdam* (Nyderlandai)**Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:**

2022 m. liepos 22 d.

Skundą pateikęs asmuo:

CJ

Atsakovas:**Pagrindinės bylos dalykas**

Ginčas kilo dėl asmens laikymo laisvės atėmimo vietoje Nyderlanduose, kuris ten buvo areštuotas pagal Lenkijos teismo išduotą Europos arešto orderį ir kurio perdavimą atidėjo *Officier van Justitie* (prokuroras, Nyderlandai), nes Nyderlanduose jo atžvilgiu vyksta baudžiamasis procesas dėl kitos nusikalstamos veikos, t. y. ne tos veikos, kuri yra nurodyta Europos arešto orderyje, o prašomas perduoti asmuo nenori atsisakyti savo teisės dalyvauti Nyderlanduose vykstančiame baudžiamajame procese.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą iš esmės susijęs su klausimu, ar i) kita institucija nei vykdančioji teisminė institucija gali nurodyti atidėti perdavimą pagal Europos arešto orderį ir ii) jei ne, kokiomis aplinkybėmis vykdančioji teisminė institucija gali atidėti perdavimą.

SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

- I. Ar pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 12 straipsnį ir 24 straipsnio 1 dalį, siejamus su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 straipsniu, draudžiama atliekant baudžiamąjį persekiojimą dėl Europos arešto orderio vykdymo laisvės atėmimo vietoje laikyti prašomą perduoti asmenį, kurį perduoti galutinai leista siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę, tačiau jo perdavimas atidėtas, „kad jis galėtų būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn vykdančiojoje valstybėje narėje <...> už kitą veiką, t. y. ne tą veiką, kuri yra nurodyta Europos arešto orderyje“?
- II. a) Ar sprendimas pasinaudoti Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 24 straipsnio 1 dalyje numatyta teise atidėti perdavimą yra sprendimas dėl [Europos arešto orderio] vykdymo, kurį pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 6 straipsnio 2 dalį, siejamą su jo 8 konstatuojamąja dalimi, turi priimti vykdančioji teisminė institucija?
- b) Jei taip, ar tai, kad šis sprendimas buvo priimtas vykdančiajai teisminei institucijai nesiėmus jokių veiksmų pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 6 straipsnio 2 dalį, reiškia, kad prašomas perduoti asmuo nebegali būti laikomas laisvės atėmimo vietoje siekiant vykdyti jo atžvilgiu išduotą Europos arešto orderį?
- III. a) Ar pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 24 straipsnio 1 dalį, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 ir 48 straipsniais, draudžiama atidėti prašomo perduoti asmens perdavimą siekiant jį patraukti baudžiamojon atsakomybėn vykdančiojoje valstybėje narėje vien dėl to, kad prašomas perduoti asmuo po apklausos nenori atsakyti savo teisės dalyvauti šiame baudžiamajame procese?
- b) Jei taip, į kokius veiksnius turi atsižvelgti vykdančioji teisminė institucija, sprenddama, ar atidėti faktinį perdavimą?

Nurodomos Sąjungos teisės ir nacionalinės teisės nuostatos

Sąjungos teisė:

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 34), iš dalies pakeisto 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL L 81, 2009, p. 24) (toliau – Pagrindų sprendimas 2002/584/TVR) 6 straipsnio 2 dalis bei 12, 23 ir 24 straipsniai

2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmes ar su laisvės atėmimu susijusias priemones,

siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL L 327, 2008, p. 27), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (toliau – Pagrindų sprendimas 2008/909/TVR)

Nyderlandų teisė:

Wet van 29 april 2004 tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie (Overleveringswet) (2004 m. balandžio 29 d. Įstatymas dėl Europos Sąjungos Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tvarkos tarp Europos Sąjungos valstybių narių įgyvendinimo [Įstatymas dėl perdavimo], Stb. [Nyderlandų oficialusis leidinys] 2004, 195) su vėlesniais pakeitimais (toliau – Įstatymas dėl perdavimo) 1 straipsnio e punktas, 27 straipsnio 2 dalis, 33, 34, 35 ir 36 straipsniai

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 2021 m. rugpjūčio 31 d. Lenkijos teismas išdavė Europos arešto orderį (toliau – EAO) dėl dvejų metų laisvės atėmimo bausmės, paskirtos už trylika nusikalstamų veikų, kurios pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 2 straipsnio 2 dalį kvalifikuotos kaip „organizuotas arba ginkluotas apiplėšimas“, vykdymo.
- 2 2022 m. balandžio 9 d. vykdant šį EAO prašomas perduoti asmuo buvo areštuotas Nyderlanduose.
- 3 2022 m. birželio 2 d. vykdančioji teisminė institucija – *Rechtbank Amsterdam* (Amsterdamo apylinkės teismas, Nyderlandai) – nurodė prašomą perduoti asmenį laikyti laisvės atėmimo vietoje. 2022 m. birželio 16 d. ji leido perduoti Lenkijai. Šis sprendimas negali būti skundžiamas įprasta tvarka.
- 4 Prašomas perduoti asmuo Nyderlanduose pirmosios instancijos teismo sprendimu buvo nuteistas už kitą veiką, t. y. ne tą veiką, kuria grindžiamas EAO, o būtent, už transporto priemonės vairavimą neturint teisės to daryti. 2021 m. gruodžio 15 d. *Kantonrechter in de Rechtbank Den Haag* (Hagos apylinkės teismo kantono teisėjas, Nyderlandai) už šią veiką prašomam perduoti asmeniui skyrė 360 eurų baudą, o jos nesumokėjus – 7 dienų laisvės atėmimo bausmę. Dėl šio sprendimo prašomas perduoti asmuo pateikė apeliacinį skundą. Šio apeliacinio skundo nagrinėjimas numatytas 2022 m. spalio 4 d. Sprendimą dėl apeliacinio skundo kasacine tvarka gali apskusti *Openbaar Ministerie* (prokuratūra, Nyderlandai) ir prašomas perduoti asmuo.
- 5 Kai ir tol, kol Nyderlanduose vyksta prašomo perduoti asmens baudžiamasis persekiojimas, *Rechtbank*, remdamasis suformuota jurisprudencija dėl Įstatymo dėl perdavimo 34 straipsnio 2 dalies b punkto ir 36 straipsnio 1 dalies, prokuroro prašymu atitinkamai gali pratęsti prašomo perduoti asmens laikymą laisvės atėmimo vietoje ne ilgesniam kaip trisdešimties dienų laikotarpiui, jei perdavimo procedūra vykdoma operatyviai ir dėl to suėmimo trukmė nėra pernelyg ilga.

2022 m. birželio 22 d. ir 2022 m. liepos 6 d. *Rechtbank* prokuroro prašymu atitinkamai pratęsė prašomo perduoti asmens laikymą laisvės atėmimo vietoje trisdešimčiai dienų.

- 6 Kadangi prašomas perduoti asmuo nenori atsisakyti savo teisės dalyvauti Nyderlandų baudžiamajame procese, prokuroras ketina reguliariai teikti prašymus pratęsti sulaikymą, kol baudžiamasis procesas Nyderlanduose nėra baigtas.
- 7 Šioje byloje nenurodytas joks kitas pagrindas, kuris pagal Įstatymo dėl perdavimo 34 straipsnio 2 dalį, siejamą su šio įstatymo 35 straipsniu, galėtų pagrįsti sulaikymo pratęsimą. Todėl prašymai pratęsti sulaikymą neišvengiamai reiškia, kad prokuroras atidėjo perdavimą dėl Nyderlanduose vykstančio baudžiamojo proceso. Jis gali nustatyti tokį atidėjimą pagal Įstatymą dėl perdavimo. *Rechtbank* neperžiūri sprendimo dėl atidėjimo, nes pagal nacionalinę teisę toks sprendimas priklauso prokuroro kompetencijai.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

Pirmasis prejudicinis klausimas

- 8 Remdamasis 2017 m. sausio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimu *Vilkas* (C-640/15, EU:C:2017:39, 43 punktas) ir 2019 m. vasario 12 d. sprendimu *TC* (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108, 60 punktas), *Rechtbank* atkreipia dėmesį į tai, kad nors Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 24 straipsnio 1 dalyje, priešingai nei jo 23 straipsnyje, neminimas laikymas nelaisvėje (arba tolesnis laikymo nelaisvėje taikymas), tačiau Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 12 straipsnyje ir 24 straipsnio 1 dalyje, siejamuose su Įstatymo dėl perdavimo 33–35 straipsniais ir 36 straipsnio 1 dalimi, nustatytas aiškus, nuspėjamas ir prieinamas teisinis pagrindas taikyti tolesnį laikymą nelaisvėje perdavimo atidėjimo atveju, kuris atitinka Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 6 straipsnio reikalavimus, be to, *Rechtbank* taip pat nurodo, kad jis kas trisdešimt dienų tikrina, ar prireikus sulaikymo terminą galima pratęsti. *Rechtbank* nuomone, vien tai, kad – galutinai leistas – perdavimas buvo atidėtas, nereiškia, kad perdavimo procedūra nebėra „*in progress*“ ir nėra vykdoma operatyviai.
- 9 Kadangi šiuo išaiškinimu grindžiamas antrasis prejudicinis klausimas, *Rechtbank* mano, kad yra tikslinga aiškiai kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl pirmojo klausimo.

Antrasis prejudicinis klausimas

- 10 Nors Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 24 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad vykdančioji teisminė institucija yra kompetentinga atidėti perdavimą, perkėlimo į nacionalinę teisę nuostatose numatyta, kad sprendimą priima prokuroras.

- 11 Vis dėlto Teisingumo Teismas 2020 m. lapkričio 24 d. Sprendime *Openbaar Ministerie (Dokumentų klastojimas)* (C-510/19, EU:C:2020:953) nurodė, kad Nyderlandų prokuroras negali būti laikomas vykdančiąja teismine institucija pagal, be kita ko, Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 6 straipsnio 2 dalį, kadangi Nyderlandų *Minister van Justitie en Veiligheid* (Teisingumo ir saugumo ministras, Nyderlandai) jam gali duoti konkrečių nurodymų ir taip yra iki šiol.
- 12 Be to, 2022 m. balandžio 28 d. Sprendime *C ir CD (Teisinės kliūtys sprendimui dėl perdavimo vykdyti)* (C-804/21 PPU, EU:C:2022:307) Teisingumo Teismas nusprendė, kad *force majeure* atvejo, kaip tai suprantama pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 23 straipsnio 3 dalį, egzistavimo vertinimas ir prirėikus naujos perdavimo datos nustatymas yra sprendimai dėl EAO vykdymo, kuriuos pagal Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 2 dalį, siejamą su jo 8 konstatuojamąja dalimi, turi priimti vykdančioji teisminė institucija.
- 13 Taigi *Rechtbank* siekia išsiaiškinti, ar sprendimą [pasinaudoti] Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 24 straipsnio 1 dalyje nurodyta teise atidėti perdavimą turi priimti vykdančioji teisminė institucija pagal šio Pagrindų sprendimo 6 straipsnio 2 dalį, siejamą jo 8 konstatuojamąja dalimi. Iš tiesų, *Rechtbank* nuomone, toks sprendimas, kaip ir situacija, kuria grindžiamas 12 punkte minėtas Teisingumo Teismo sprendimas, peržengia „praktinės ir administracinės pagalbos“, kuri pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 7 straipsnį, siejamą su jo 9 konstatuojamąja dalimi, gali būti pavesta kitai institucijai, nei vykdančioji teisminė institucija, ribas. Tai yra II. a) klausimo dalykas.
- 14 Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, *Rechtbank* kyla kitas klausimas, ar tai, kad šis sprendimas buvo priimtas vykdančiajai teisminei institucijai nesiėmus jokių veiksmų pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 6 straipsnio 2 dalį, reiškia, kad prašomas perduoti asmuo nebegali būti laikomas laisvės atėmimo vietoje siekiant įvykdyti jo atžvilgiu išduotą Europos arešto orderį [II.b klausimas].

Trečiasis prejudicinis klausimas

- 15 Jei į II.a klausimą nebūtų atsakyta neigiamai, *Rechtbank* siekia išsiaiškinti, kokį vertinimą turi atlikti vykdančioji teisminė institucija ir į kokius veiksmus atlikdama šį vertinimą ji turi atsižvelgti nagrinėdama, ar perdavimas turi būti atidėtas tam, kad prašomas perduoti asmuo, kurį buvo galutinai leista perduoti, galėtų būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn vykdančiojoje valstybėje narėje už kitą veiką, t. y. ne tą veiką, kuri yra nurodyta EAO.
- 16 Šiuo klausimu *Rechtbank* visų pirma atkreipia dėmesį į tai, kad dabartinė praktika, susijusi su Įstatymo dėl perdavimo 36 straipsnio 1 dalies taikymu, yra tokia, kad prokuroras paprastai atideda perdavimą, jei prašomas perduoti asmuo nenori atsisakyti savo teisės dalyvauti Nyderlandų baudžiamajame procese. Be to, pasinaudodamas savo teise pateikti apeliacinį ir kasacinį skundus, prašomas

perduoti asmuo gali pasiekti, kad perdavimo atidėjimo laikotarpis būtų pratęstas daugeliui mėnesių ar net metų.

- 17 Kadangi pagal Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 26 straipsnio 1 dalį privaloma išskaičiuoti bet kokią laisvės atėmimo laikotarpį vykdant EAO, prašomas perduoti asmuo tokioje situacijoje praktiškai atlieka laisvės atėmimo bausmę (arba didžiąją jos dalį) Nyderlanduose, nors išduodančiajai valstybei narei nebuvo pagrindo taikyti Pamatinį sprendimą 2008/909/TVR, o vykdančiajai teisminei institucijai – Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 4 straipsnio 6 punkte numatytą neprivalomo nevykdymo pagrindą.
- 18 Nors Nyderlandai į nacionalinę teisę perkėlė Pagrindų sprendimo 2002/584/TVR 24 straipsnio 2 dalį, kad būtų galima vykdyti sąlyginį perdavimą, Nyderlandų teisėje vadinamą „preliminariu perleidimu“, tačiau praktikoje Lenkija nebendradarbiauja atliekant sąlyginį perdavimą, jei EAO buvo išduotas siekiant vykdyti laisvės atėmimo bausmę. Todėl šiuo atveju sąlyginio perdavimo galimybė realiai neįgyvendinama.
- 19 Konkrečiai trečiuoju klausimu *Rechtsbank* siekia išsiaiškinti, ar išvados, kurias Teisingumo Teismas padarė 2020 m. kovo 11 d. Sprendime *SF (Europos arešto orderis – grąžinimo į vykdančiąją valstybę narę garantija)* (C-314/18, EU:C:2020:191), visų pirma šio sprendimo 59–61 punktuose, turi būti taikomos pagal analogiją ir ar atitinkamai vykdančioji teisminė institucija negali atidėti perdavimo vien dėl to, kad prašomas perduoti asmuo neatsisako savo teisės dalyvauti baudžiamajame procese vykdymo valstybėje narėje, o kiekvienu konkrečiu atveju turi išnagrinėti, ar yra konkrečių priežasčių, susijusių su atitinkamo asmens teisės į gynybą paisymu arba geru teisingumo vykdymu, dėl kurių būtina, kad jis būtų išduodančiojoje valstybėje narėje, kol bus priimtas galutinis sprendimas šiame baudžiamajame procese, atsižvelgiant į bendradarbiavimo priemones, leidžiančius atitinkamam asmeniui naudotis savo teisėmis į gynybą baudžiamajame persekiojime vykdančiojoje valstybėje narėje po perdavimo išduodančiajai valstybei narei.

Prašymas prejdicinį sprendimą priimti skubos tvarka

Atsižvelgdamas į tai, kad prašomas perduoti asmuo, kol bus baigtas Nyderlandų baudžiamasis procesas, yra laikomas nelaisvėje siekiant jį perduoti, *Rechtsbank* prašo, kad šis prašymas priimti prejdicinį sprendimą būtų nagrinėjamas skubos tvarka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 107 straipsnį.